

Sygn. akt I ACa 617/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Mieczysław Brzdąk
Sędziowie :	SA Anna Bohdziewicz SO del. Lucyna Morys-Magiera (spr.)
Protokolant :	Agnieszka Szymocha

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2018 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W.

przeciwko A. O. i P. O.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 18 maja 2016 r., sygn. akt I C 1/16

1) zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że utrzymuje w mocy w całości nakaz zapłaty z dnia 19 listopada 2015 roku, wydany w sprawie o sygnaturze I Nc 152/15 przez Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej, zastrzegając pozwanym prawo do powołania się, w toku postępowania egzekucyjnego, na ograniczenie ich odpowiedzialności do przysługujących im udziałów we własności nieruchomości, położonych w miejscowości H., objętych księgami wieczystymi o numerach: (...), (...) i (...), obciążonych hipotekami: umowną łączną zwykłą w kwocie 574 183, 50 zł i umowną łączną kaucyjną w kwocie 137 800 zł;

2) zasądza od pozwanych na rzecz powoda 10 000 (dziesięć tysięcy) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego.

SSO del. Lucyna Morys-Magiera	SSA Mieczysław Brzdąk	SSA Anna Bohdziewicz

UZASADNIENIE

Powód (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. wniósł przeciwko A. O. i P. O. o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym, iż pozwani mają zapłacić solidarnie powodowi kwotę 570.245,35 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu oraz kosztami postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego. Wskazał, że 17 sierpnia 2007r. pozwani zawarli z (...) SA w W. umowę kredytu mieszkaniowego (...) hipoteczny nr (...). Spłata przedmiotowej umowy została zabezpieczona hipoteką umowną łączną zwykłą w kwocie 574.183,50 zł oraz hipoteką umowną łączną kaucyjną do kwoty 137.800,00 zł, ustanowionymi na nieruchomościach pozwanych.

Jak wskazano, pozwani są zatem zobowiązani wobec powoda osobiście i rzeczowo. W związku z brakiem wpłat rat kredytowych, Bank wystawił przeciwko pozwanym Bankowy Tytuł Egzekucyjny Nr 522, opatrzony sądową klauzulą wykonalności. Postępowanie egzekucyjne przeciwko pozwanym w oparciu o powyższy tytuł okazało się bezskuteczne. Pozwani nie kwestionowali wysokości, ani zasady swojego zadłużenia. Mocą umowy cesji wierzytelności z 17 września 2013r. powód nabył wierzytelność wynikającą z umowy nr (...), o czym powiadomiono pozwanych pismem z 3 października 2013r. Zmiana wierzyciela dotycząca hipotek została ujawniona w księgach wieczystych nieruchomości pozwanych. Powód 4 listopada 2015r. wystawił wyciąg z ksiąg rachunkowych, w którym stwierdził, iż w księgach Funduszu istnieje wymagalne zadłużenie wobec pozwanych w kwocie 1.056.192,83 zł, na którą składają się – kapitał w wysokości 570.245,35 zł oraz odsetki w kwocie 485.947,48 zł. Powód w niniejszej sprawie dochodzi jedynie części wymagalnego zadłużenia, tj. kwoty kapitału w wysokości 570.245,35 zł.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanym 19 listopada 2015r., w sprawie o sygn. I Nc 152/15, Sąd Okręgowy w Bielsku – Białej nakazał pozwanym, aby zapłacili solidarnie powodowi 570.245,35 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 9 listopada 2015r. oraz 14.346 zł tytułem kosztów procesu.

Pozwani wnieśli skutecznie zarzuty od tego nakazu zapłaty w całości, podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia w całości w związku z tym, że umowa kredytu została zawarta 17 sierpnia 2007r., a zastosowanie znajduje 10-letni termin przedawnienia, wskazywali nadto na brak legitymacji procesowej czynnej po stronie powoda, brak podstaw do orzekania nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym na gruncie art. 485 § 1 pkt 1 i 3 kpc. Domagali się uchylecia nakazu zapłaty i oddalenie powództwa w całości, względnie ograniczenia odpowiedzialności pozwanych do nieruchomości objętych księgami wieczystymi: (...), (...), (...) oraz zasądzenia od powoda na rzecz pozwanych solidarnie zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w razie ustanowienia pełnomocnika. Pozwani zakwestionowali skuteczność umowy cesji wierzytelności z 17 września 2013r. z uwagi na niewykazanie umocowania osób podpisujących tę umowę, ze strony cesjonariusza, jak i cedenta. Zakwestionowali tym samym legitymację czynną powoda. Pozwani wskazywali, iż zastosowanie znajduje tu norma art. 92 c ust. 1 Prawa bankowego, zgodnie z którym dla skuteczności cesji wymagana jest pisemna zgoda dłużnika banku oraz dłużnika rzeczowego i pisemne oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji na rzecz funduszu Sekurytyzacyjnego, który nabędzie wierzytelność. Zgoda i oświadczenie powinny być wyrażone w formie pisemnej pod rygorem nieważności i oba te wymogi muszą być spełnione kumulatywnie, co nie zachodziło w niniejszej sprawie.

Powód wniósł o utrzymanie w mocy nakazu zapłaty, z zastrzeżeniem ograniczenia odpowiedzialności pozwanych w trybie art. 319kpc do wartości nieruchomości będących we wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej, dla których Sąd Rejonowy w B.VII Wydział Ksiąg wieczystych prowadzi KW Nr (...), (...), (...), obciążonych hipoteką umowną łączną zwykłą w kwocie 574.183,50 zł oraz hipoteką umowną łączną kaucyjną do kwoty 137.800zł oraz o zasądzenie od pozwanych kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego i poniesionej opłaty skarbowej. Wskazał, że pozwani nie kwestionują istnienia wierzytelności dochodzonej niniejszym sporem, a także wysokość wartości przedmiotu sporu, z zastrzeżeniem skutków prawnych opisanych w art. 25 § 2 kpc. Powód zaznaczał, że pozwani zgodę na cesję wierzytelności wprost wyrazili pismem z 17 sierpnia 2007r. Uzasadniał nadto, że zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, jeżeli dłużnik banku będący kredytobiorcą nie dotrzymuje

warunków udzielenia kredytu, bank może dokonać przelewu wierzytelności na rzecz funduszu sekurytyzacyjnego bez zgody zarówno tego dłużnika, jak i dłużnika banku z tytułu zabezpieczenia kredytu. Wskazał ostatecznie, iż umowa cesji została zawarta w formie aktu notarialnego, a notariusz, przed którym umowa została zawarta, zweryfikował prawidłowość i zasadność wierzytelności podlegających cesji oraz kwestii związanych z umocowaniem osób ją zawierających.

Sąd Okręgowy ustalił, że 17 sierpnia 2007r. pomiędzy (...) Bankiem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W., a A. O. i P. O. została zawarta umowa kredytu mieszkaniowego (...) hipoteczny nr (...), dotycząca 574.183,50 zł. Pozwani złożyli oświadczenie o ustanowienie hipotek stanowiących zabezpieczenie zobowiązań z tego tytułu, w postaci hipoteki zwykłej łącznej w kwocie 574.183,50zł oraz hipoteki kaucyjnej łącznej do kwoty 137.800zł, dla zabezpieczenia odsetek umownych liczonych według zmiennej stopy procentowej w stosunku rocznym oraz kosztów ustanowione na:

a) lokalach mieszkalnych oznaczonych nr (...) zlokalizowanych w budynku oznaczonym nr (...) położonym w W. przy ul. (...), stanowiących własność Kredytobiorcy w ustawowej wspólności, dla których Sąd Rejonowy w B. Wydział VII Ksiąg Wieczystych prowadzi księgi wieczyste KW Nr (...) i KW Nr (...),

b) nieruchomości, stanowiącej własność Kredytobiorcy w ustawowej wspólności dla której Sąd Rejonowy w B. Wydział VII Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW Nr (...).

Pozwani nadto w dniu zawarcia umowy wyrazili zgodę na dokonanie przez (...) SA w W., przelewu wymagalnej wierzytelności wynikającej z kredytu mieszkaniowego w kwocie 574.183,50zł na towarzystwo funduszy inwestycyjnych tworzące fundusz sekurytyzacyjny lub na fundusz sekurytyzacyjny w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 maja 2004r. o funduszach inwestycyjnych, stosownie do decyzji banku.

Ustalono, że pismem z 6 stycznia 2010r. (...) SA wypowiedział umowę kredytu z dnia 17 sierpnia 2007r. w części dotyczącej warunków spłaty kredytu, z powodu zaległości w spłacie rat. Należności z tytułu wypowiedzianej umowy do dnia 6 stycznia 2010r. wyniosły 21.638,47 zł i obejmowały:

- kapitał wymagalny: 6.205,06 zł;

- odsetki i opłaty: 15.106,37 zł;

- odsetki karne: 327,04 zł.

Wypowiedzenie umowy kredytu zostało doręczone pozwany 18 stycznia 2010r.

Wezwaniem do zapłaty z dnia 2 kwietnia 2010r. (...) SA wezwało A. O. i P. O. do zapłaty kwoty 601.721,21 zł, na którą składały się: kapitał zapadły - 570.245,35zł, odsetki i opłaty - 21.552,65zł, odsetki karne - 9.923,21zł.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, iż postanowieniem z 5 maja 2011r. Sąd Rejonowy w B. nadał klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu numer 522 z 21 marca 2011r., wystawionemu przez (...) Bank (...) Spółkę Akcyjną w W., obejmującemu roszczenie z umowy kredytu mieszkaniowego (...) hipoteczny przeciwko dłużnikom P. O. i A. O. z ograniczeniem odpowiedzialności dłużników do kwoty 1.148.370zł.

W oparciu o ten tytuł wnioskiem z 25 maja 2011r. wierzyciel wszczął egzekucję wobec dłużników A. O. i P. O.. 5 lipca 2011r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w B. T. W. zgodnie z wnioskiem egzekucyjnym dokonał zajęcia nieruchomości dłużnika dla której Sąd Rejonowy Wydział VII Ksiąg Wieczystych w B. prowadzi księgę wieczystą o numerze KW (...) oraz KW (...), KW (...). Postępowanie egzekucyjne okazało się bezskuteczne.

Jak ustalono, 17 września 2013r. pomiędzy (...) Bankiem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. a (...) Niestandardyzowanym Sekurytyzacyjnym Funduszem Inwestycyjnym Zamkniętym reprezentowanym przez (...) Towarzystwo (...) SA, została zawarta umowa cesji obejmująca m.in. wierzytelność wobec pozwanych A. O. i P. O. z tytułu wspomnianej umowy kredytowej .

Sąd pierwszej instancji stwierdził, iż (...) SA reprezentowany był przez K. L. – Dyrektora Biura (...) oraz M. W. (1) – Kierownik Zespołu. Za powoda, reprezentowanego przez (...) Towarzystwo (...) S.A, w W., umowę podpisała A. M. jako pełnomocnik.

Pismami z 3 października 2013r. (...) Bank (...) SA poinformowała A. O. i P. O., że na podstawie umowy z 17 września 2013r. dokonała przelewu wierzytelności z tytułu umowy nr (...) na rzecz (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego. Dotychczasowy wierzyciel wskazał, że przeniesienie wierzytelności stało się skuteczne 19 września 2013r. Przeteterminowane zadłużenie na 19 września 2013r. wyniosło łącznie 925.937,20zł, z czego kapitał to 570.245,35zł, a odsetki 355.691,85zł.

Ustalono ponadto, że wezwaniem do zapłaty z 9 października 2013r. powód wezwał pozwanych do spłaty zadłużenia wynikającego z umowy z 17 sierpnia 2007r., w wysokości 929.999,22zł.

W tym stanie rzeczy uznał Sąd pierwszej instancji, iż powód dochodzi swojego roszczenia w oparciu o cesję wierzytelności zawartą z (...) Bank (...) SA w W., zawartą 17 września 2013r., której przedmiotem było m.in. zobowiązanie wobec pierwotnego wierzyciela dłużników A. O. i P. O..

Odnosząc się do podnoszonej w zarzutach od nakazu zapłaty kwestii braku uprawnień osób podpisujących umowę przelewu wierzytelności, wskazał Sąd, że ze strony cedenta (...) SA umowę cesji podpisał kierownik zespołu M. W. (2) i dyrektor Biura (...) w (...), natomiast z ramienia cesjonariusza: pełnomocnik A. M.. Żadna z tych osób nie jest osobą, co do której umocowania działałoby domniemanie znajomości wpisów w Krajowym Rejestrze Sądowym, należy zakładać, że byli to pełnomocnicy wyznaczeni ad hoc do zawarcia takiej umowy, zaś dokumentów pełnomocnictw dzielonych zgodnie z zasadami reprezentacji (...) SA i (...) nie ujawniono.

Przyjęto więc, iż zarzut pozwanych zasługiwał na uwzględnienie, bowiem zgodnie z art. 6 kc ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Strona powodowa nie wykazała, że pomiędzy (...) SA a (...) doszło do skutecznego przejścia uprawnień w stosunku do wierzytelności przysługującej wobec pozwanych. Umowa cesji wierzytelności została zawarta z zachowaniem zwykłej formy pisemnej, nie zaś w formie aktu notarialnego, nadto nie wykazano, że osoby występujące tak po stronie zbywcy, jak i nabywcy wierzytelności posiadały ważne umocowanie do zawarcia tejże umowy. Z tych też względów strona pozwana mogła skutecznie podnosić zarzut braku skutecznego przeniesienia wierzytelności pomiędzy (...) SA a powodowym Funduszem.

Wyrokiem z 18 maja 2016 r. Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej orzekł zatem, iż :

1. uchyła w całości nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany przez tutejszy Sąd w dniu 19 listopada 2015 r. sygn. akt I Nc 152/15 i powództwo oddała;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanych solidarnie kwotę 14.417 zł - tytułem zwrotu kosztów procesu.

O kosztach procesu wyrzeczono na zasadzie art. 98 § 1 kpc w zw. z art. 99 kpc.

Apelację od tego wyroku w całości wniósł powód, domagając się jego zmiany i zasądzenia od pozwanych solidarnie na jego rzecz dochodzonych pozwem kwot oraz zwrotu kosztów postępowania za obie instancje. Zarzucał naruszenie art. 233§1 kpc polegające na błędnej ocenie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, wyrażającej się w uznaniu, że złożony przez powoda wyciąg z umowy cesji wierzytelności wraz z wyciągiem załącznika, wyciąg z ksiąg rachunkowych powoda nie stanowią dowodu na okoliczność potwierdzenia wysokości nabytej wierzytelności przez powoda oraz poprzez błędne jego zastosowanie i przeprowadzenie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, uznanie, że brak umocowania osób podpisujących umowę cesji pomimo tego, że umowa cesji była podpisana w formie pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi, podczas gdy prawidłowa ocena dokumentów znajdujących się w aktach sprawy prowadzi do wniosku przeciwnego. Podnosił nadto naruszenie art. 244§1 kpc poprzez błędne jego zastosowanie i przyjęcie, że przedłożone do akt sprawy odpisy ksiąg wieczystych nie mają charakteru dokumentu urzędowego i nie są dowodem potwierdzającym cesję wierzytelności, art. 245 kpc poprzez mylne zastosowanie i

nieuznanie wyciągu z ksiąg rachunkowych, jako dokumentu prywatnego potwierdzającego fakt zaksięgowania danej wierzytelności w księgach funduszu. Skarżący zarzucał ponadto naruszenie art. 129§2 i 3 kpc w zw. z art. 244§1 kpc poprzez jego niezastosowanie i odmówienie mocy dowodowej poświadczonej przez radcę prawnego umowy cesji wierzytelności jako dokumentu urzędowego, naruszenie art. 129§4 kpc przez jego niezastosowanie i zaniechanie wezwania powoda do okazania oryginału całej kompletnej umowy cesji, jeżeli Sąd powziął wątpliwość o skuteczności zawartej umowy cesji, co skutkowało brakiem przypisania jej takiego charakteru. W apelacji podnoszono naruszenie przepisów prawa materialnego w zakresie art. 6 kc w zw. z art. 232 kpc polegające na błędnym uznaniu, że strona powodowa nie przedłożyła dowodów na poparcie swoich twierdzeń oraz wniosków, z których wywodzi skutki prawne, art. 65 kc w zw. z art. 509 kc poprzez błędną wykładnię prowadzącą do uznania umowy cesji za nieskuteczną, podczas gdy powód przedłożył do akt sprawy potwierdzoną za zgodność z oryginałem umowę cesji wierzytelności, zawierającą wszelkie elementy przedmiotowo oraz podmiotowo istotne. Skarżący wskazywali na naruszenie art. 511 kc poprzez błędne przyjęcie, że nie został spełniony wymóg stwierdzenia przelewu wierzytelności pismem, mimo przedłożenia przez powoda do akt sprawy umowy cesji wierzytelności wraz z wyciągiem z załącznika do umowy cesji oraz wyciągu z ksiąg rachunkowych powoda, art. 79 ustawy o księgach wieczystych i hipotece poprzez błędną wykładnię polegającą na tym, że pomimo wpisu w księdze wieczystej nie doszło do przeniesienia wierzytelności hipotecznej, która wynikała z przedmiotowego powództwa, a ostatecznie naruszenie art. 195 ustawy o funduszach inwestycyjnych z dnia 27 maja 2014 roku poprzez błędną wykładnię i nieuznanie przez Sąd pierwszej instancji, że w przypadku nabycia przez fundusz sekurytyzacyjny wierzytelności albo puli wierzytelności zabezpieczonych hipoteką sąd prowadzący księgę wieczystą dokonuje na wniosek funduszu wpisu zmiany dotychczasowego wierzyciela, na którego rzecz była ustanowiona hipoteka, art. 11 ust.1 i 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji z dnia 16 kwietnia 1993 roku oraz art. 65 kc przez błędną wykładnię § 11 cesji - Klauzula Poufności poprzez uznanie, że powód był zobligowany do przedłożenia kompletnej umowy cesji wierzytelności wraz z załącznikiem, a tym samym uznanie, że takowe działanie nie stanowiłoby czynu nieuczciwej konkurencji.

Wskazując na powyższe zarzuty powód domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i zasądzenia na jego rzecz dochodzonej kwoty 570.245,35 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia powództwa oraz zasądzenia od pozwanych kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego wraz z poniesionymi opłatami skarbowym.

W odpowiedzi na apelację pozwani wnieśli o jej oddalenie w całości, jako bezzasadnej i zasądzenie od powoda na ich rzecz solidarnie kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Rozpoznając po raz pierwszy apelację powoda Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, jednakże uznał umowę cesji wierzytelności za skuteczną. Wskazał, że wierzytelność powoda wobec pozwanych wynika z wpisu do ksiąg wieczystych hipotek zabezpieczających tę wierzytelność, bowiem na zasadzie art. 79 ustawy o księgach wieczystych i hipotece wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę hipoteki ją zabezpieczające. Jak zaznaczono, wiążące wpisy zostały dokonane do ksiąg wieczystych nieruchomości pozwanych, wysokość zadłużenia wynika ze złożonych dokumentów, których moc dowodowa nie została podważona, a także z domniemań ustanowionych przez art. 71 ustawy w zw. z art. 10 ust. 2 ustawy z 26 czerwca 2009r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustawy. Uwzględniając umorzenie postępowania egzekucyjnego wobec pozwanych na wniosek pierwotnego wierzyciela z uwagi na utratę jego statusu w związku z cesją wierzytelności, uznał Sąd, że nabywca nie mógł się skutecznie powoływać na przerwę biegu przedawnienia wywołaną wszczęciem egzekucji przez bank.

Wyrokiem z 15 grudnia 2016r., wydanym w sprawie o sygn. I A Ca 708/16 Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił apelację powoda od powyższego orzeczenia oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanych 10800zł z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

W świetle podzielonych przez Sąd Odwoławczy ustaleń faktycznych, uznał, że powód nie może w okolicznościach niniejszej sprawy skutecznie powołać się na przerwanie przez swojego poprzednika prawnego co do zasady 3-letniego terminu przedawnienia, biegnącego od daty 18 stycznia 2010r. Nie budzi wątpliwości, że do roszczeń stwierdzonych - tak jak w okolicznościach niniejszej sprawy - bankowym tytułem egzekucyjnym zaopatrzonym w

klauzulę wykonalności nie ma zastosowania art. 125 § 1 Kodeksu cywilnego, wydłużający termin przedawnienia do lat 10. Zaakceptowano zatem zarzut przedawnienia dochodzonego roszczenia, zgłoszony przez pozwanych.

Skargę kasacyjną od powyższego orzeczenia wniósł powód, domagając się jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie jego uchylenia i uwzględnienia apelacji. Zarzucał naruszenie prawa materialnego poprzez niezastosowanie art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece nieuwzględnienie braku wpływu przedawnienia na uprawnienia wierzyciela hipotecznego do zaspokojenia z obciążonej nieruchomości. Podnosił, iż w piśmie z 25 stycznia 2016r, domagał się stosowanego ograniczenia odpowiedzialności pozwanych do wartości nieruchomości obciążonych hipotekami.

Pozwani wnieśli o oddalenie skargi kasacyjnej powoda i zwrot kosztów postępowania kasacyjnego.

Wyrokiem z 20 lutego 2018r. zapadłym w sprawie o sygn. V CSK 212/17 Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony skargą kasacyjną powoda wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego. Wskazał na charakter wierzytelności hipotecznej w kontekście regulacji art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, zgodnie z którą przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do zaspokojenia z nieruchomości obciążonej, za wyjątkiem świadczeń ubocznych. Sąd Najwyższy stwierdził, iż hipoteka dzieli losy zabezpieczonej wierzytelności i jej przejście jest następstwem przelewu wierzytelności, zaś jej wpis do księgi wieczystej po przeniesieniu wierzytelności ma charakter konstytutywny. Za wiążące w niniejszej sprawie uznał wpisanie w księgach wieczystych pozwanych powoda jako wierzyciela hipotecznego na podstawie umowy przelewu wierzytelności, zatem dochodzone przez powoda roszczenie winno być ograniczone na podstawie art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece i art. 319 kpc do przedmiotu hipoteki; zarzut naruszenia tej normy podnoszony w skardze kasacyjnej uznano więc za zasadny.

Pozwani w piśmie procesowym z 5 listopada 2018r., złożonym w ramach ponownego rozpoznawania sprawy przez Sąd Apelacyjny, podtrzymali dotychczasowe stanowisko w sprawie, podkreślając, iż powód nie udowodnił dochodzonego roszczenia, zaś domniemania z art. 71 i art. 80 ustawy o księgach wieczystych u hipotece oraz domniemanie dobrej wiary ksiąg publicznych nie odnoszą się wprost do faktu i skuteczności przelewu wierzytelności hipotecznej. Ich zdaniem obalenie domniemań może mieć miejsce także w niniejszym postępowaniu, nie tylko dotyczącym wpisu do ksiąg wieczystych i prawidłowość cesji wierzytelności winna być badana w każdej sprawie, także w niniejszej, skoro nieważność umowy przelewu wierzytelności mimo wpisu do ksiąg przelewu hipoteki, skutkuje brakiem skutecznego przeniesienia hipoteki i możliwości zaspokojenia się z niej.

Powód podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie.

Na rozprawie apelacyjnej 21 listopada 2018r, pozwani zgłosili nowy wniosek dowodowy. Domagali się mianowicie przeprowadzenia dowodu z akt ksiąg wieczystych spornych nieruchomości na okoliczność, czy umowa cesji wierzytelności była ważna. Postanowieniem Sądu Apelacyjnego, wydanym na rozprawie odwoławczej, oddalono powyższy wniosek dowodowy jako spóźniony.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda była uzasadniona.

W pierwszej kolejności godzi się wskazać, iż ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji zostały dokonane właściwie, w oparciu o zebrany na etapie tego postępowania materiał dowodowy. Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny generalnie podzielił te ustalenia faktyczne i uznał je za własne, bez konieczności zbędnego ponownego przytaczania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2007 r., II CSK 18/07, Lex nr 966804; orzeczenie Sadu Najwyższego z 13 grudnia 1935 r., C III 680/34. Zb. Urz. 1936, poz. 379, z 14 lutego 1938 r., C II 21172/37, Przegląd Sądowy 1938, poz. 380 i z 19 listopada 1998 r., III CKN 792/98, OSNC 1999, Nr 4, poz. 83; wyrok Sądu Najwyższego z 9 marca 2006 r., I CSK 147/05).

Zasadne w większości były zawarte w apelacji zarzuty naruszenia przepisów prawa procesowego w zakresie uznania za niewykazane zarówno faktu, jak i wysokości dochodzonego roszczenia oraz skuteczności cesji wierzytelności dokonanej na rzecz powoda przez pierwotnego wierzyciela pozwanych.

Okoliczności te bowiem wynikają wystarczająco z faktu wpisu hipotek obciążających nieruchomości pozwanych, stosownie do domniemań opisanych poniżej i to ustalenie należało uczynić, stwierdzając, iż w istocie pozwani są dłużnikami rzeczowymi wobec powoda w zakresie należności dochodzonej pozwem w niniejszej sprawie z tytułu zawartej z (...) SA w W. umowy kredytu mieszkaniowego (...) hipoteczny nr (...), zgodnie z cesją wierzytelności wynikających z tej umowy z 17 września 2013r.

Tym samym nie było konieczności wzywania powoda do przedłożenia oryginału kompletnej umowy cesji wierzytelności, wobec stwierdzenia istotnych okoliczności w oparciu i inne środki dowodowe, więc nie doszło do zarzucanego w apelacji naruszenia art. 129 § 4 kpc przez jego niezastosowanie.

Nie sposób było jednak podzielić rozważań prawnych Sądu Okręgowego, prowadzących do wydania kwestionowanego orzeczenia.

W istocie wypadało uznać roszczenie powoda za wykazane zarówno co do zasady, jak i wysokości, stosownie do regulacji art. 6 kc w zw. z art. 232 kpc. Powód wyartykułował w odpowiedzi na zarzuty pozwanych od nakazu zapłaty, jak i w skardze kasacyjnej, a nadto podtrzymał na rozprawie apelacyjnej 21 listopada 2018r. wniosek o ograniczenie odpowiedzialności pozwanych, stosownie do normy art. 319 kpc. Sprecyzował nadto, iż podstawą wywodzonej odpowiedzialności pozwanych jest odpowiedzialność rzeczowa z tytułu ustanowionych na ich nieruchomościach hipotek, nie zaś odpowiedzialność osobista z tytułu umowy kredytowej, zawartej z (...) Spółką Akcyjną w W..

W świetle takiej argumentacji za bezzasadny wypadało uznać zarzut przedawnienia roszczenia, bowiem w świetle regulacji art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnień wierzyciela hipotecznego do zaspokojenia z nieruchomości obciążonej, za wyjątkiem świadczeń ubocznych. Powód jest wierzycielem hipotecznym, ujawnionym w księgach wieczystych obciążonych hipotekami nieruchomości pozwanych, z wszelkimi tego konsekwencjami.

Godzi się wskazać, iż jak stanowi art. 71 ustawy o księgach wieczystych i hipotece w brzmieniu pierwotnym (Dz. U. z 1982 r. Nr 19, poz. 147), domniemanie istnienia prawa wynikające z wpisu hipotek obejmuje, jeżeli chodzi o odpowiedzialność z nieruchomości, także wierzytelność zabezpieczoną hipoteką. Przepis ten w powołanym brzmieniu znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie, bowiem zgodnie z art. 10 ust. 2 zd. 1 ustawy z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r. Nr 131, poz. 1075) do hipotek zwykłych powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej stosuje się przepisy ustawy w dotychczasowym brzmieniu. Z mocy art. 69 ustawy w poprzednim brzmieniu, który nadal stosuje się do hipotek zwykłych, wpis ten zabezpiecza także odsetki za opóźnienie w wysokości ustawowej i to niezależnie od treści dokonanego wpisu. Ponadto z mocy art. 3 ustawy wynika, że z ujawnionymi hipotekami związane jest domniemanie prawne zgodności wpisów w księgach wieczystych z rzeczywistym stanem prawnym i każdy kto ma interes, może na to domniemanie się powołać, natomiast strona przeciwna może to domniemanie obalić. Wówczas ciężar dowodu spoczywa jednak na osobie, która kwestionuje prawdziwość wpisów ujawnionych w księdze wieczystej.

Wynikające z wpisów do ksiąg wieczystych te same nieruchomości domniemania w zakresie hipoteki umownej, świadczą więc, zdaniem Sądu Apelacyjnego w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę, o istnieniu oraz wysokości zobowiązania, stwierdzonego nadto bankowym tytułem egzekucyjnym, w zakresie dochodzonym pozwem w niniejszej sprawie. Zbieżność informacji wynikających z wpisów hipotek zabezpieczających wierzytelności w księgach wieczystych nieruchomości oraz dokumentu prywatnego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego, świadczy także o wiarygodności informacji wynikających z tych źródeł dowodowych.

Pozwani mimo zgłoszenia szeregu zarzutów w istocie nie wykazali, iżby to zobowiązanie nie istniało lub by istniało w mniejszym rozmiarze, niż był podawany przez powoda. W żaden sposób nie zostało udowodnione, by pozwani nie otrzymali kwoty kredytu, ani też by go w jakimkolwiek zakresie nie uwzględnionym – w odniesieniu do żądania pozwu – spłacili, tym samym wywiązując się ze zobowiązania wobec instytucji bankowej. Ciężar dowodu w tej mierze bezsprzecznie spoczywał na stronie pozwanej, z mocy art. 6 kc w zw. z art. 232 kpc. Strona powodowa ze swej strony wykazała konieczne dla uwzględnienia jej powództwa okoliczności dowodami złożonymi do akt sprawy, korzystając nadto z domniemań ustanowionych przez wskazane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przepisy ustawy o księgach wieczystych i hipotece. Pozwani natomiast pozostali biernie, ograniczając się do szerokiego kwestionowania wszelkich okoliczności uzasadniających ich odpowiedzialność, nie popartego konkretnymi argumentami, ani też realnymi środkami dowodowymi. Jedyne wnioski dowodowe, który mógłby zmierzać w kierunku wykazania wadliwości umowy cesji wierzytelności, został zgłoszony przez pozwanych reprezentowanych w toku całego procesu przez wykwalifikowanego pełnomocnika z opóźnieniem, bowiem na etapie postępowania odwoławczego, po uchyleniu zaskarżonego wyroku sądu drugiej instancji i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania. Nie znalazł Sąd Apelacyjny przyczyn pozwalających na przyjęcie niemożności zgłoszenia tego wniosku na wcześniejszych etapach postępowania (art. 381 kpc), zważywszy na treść zarzutów pozwanych od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, złożonych 28 grudnia 2015r. oraz regulację art. 493 § 1 zd. 2 i 3 kpc. Wniosek ten nie mógł być zatem uwzględniony.

Wskazać zatem należy, iż pozwani mimo zgłaszania zarzutów co do umowy cesji wierzytelności, nawet nie podjęli próby obalenia domniemań ustanowionych przez ustawę o księgach wieczystych i hipotece. Za argumentacją dotyczącą możliwości ich podważenia w niniejszym postępowaniu nie podążyły bowiem wnioski dowodowe ze strony pozwanych, zmierzające do jej realizacji.

Sąd Apelacyjny uznał zatem, iż skuteczne okazały się zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego w zakresie art. 6 kc, art., 232 kpc, art. 509 kc i art. 511kc oraz art. 79 ustawy o księgach wieczystych i hipotece.

Wierzytelność została bezsprzecznie skutecznie przelana, wraz z hipotekami, ujawnionymi w księgach wieczystych prowadzonych dla obciążonych nieruchomości pozwanych (art. 79 ustawy o księgach wieczystych i hipotece), a cesję wierzytelności wypadało uznać za skuteczną (art. 509kc, art. 511kc). Zaznaczenia wymaga, iż dla przeniesienia hipoteki konieczny jest wpis w księdze wieczystej, który ma charakter konstytutywny. Przeniesienie hipoteki polega na usunięciu oznaczenia dotychczasowego wierzyciela i wpisaniu w to miejsce danych nowego wierzyciela (tak: wyrok Sądu Najwyższego z 20 lutego 2018r., V CSK 212/17, LEX nr 2511527).

Jeżeli natomiast chodzi o wskazane w apelacji normy ustawy o funduszach inwestycyjnych i ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, w świetle powyższych wniosków zbędne okazało się odnoszenie do zarzutów ich naruszenia.

Z tych przyczyn zmieniono zaskarżony wyrok w oparciu o art. 386 § 1 kpc, utrzymując w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z 19 listopada 2015r., wydany przez Sąd Okręgowy w Bielsku – Białej w sprawie o sygn. I Nc 152/15 na zasadzie art. 496kpc. Zastrzeżono jednocześnie pozwany, jak wnioskował powód, prawo do powoływania się, w toku postępowania egzekucyjnego, na ograniczenie ich odpowiedzialności do przysługujących im udziałów we własności wymienionych nieruchomości, obciążonych wskazanymi hipotekami, stosownie do art. 319 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego wyrzeczono po myśli art. 102 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc, obciążając przegrywających pozwanych stosownie do wyniku sporu obowiązkiem ich zwrotu, jednakże tylko co do części kosztów. Za zastosowaniem tego dobrodziejstwa względem pozwanych przemawiała ich sytuacja życiowa, bowiem obciążeni są obowiązkiem zwrotu znacznego zadłużenia, które wobec jedynie powoda wynosi ponad 570.000zł. Z oświadczenia majątkowego pozwanych wynika, iż jedyny dochód czteroosobowej rodziny to należność z tytułu zatrudnienia pozwanej w wysokości 12000zł, która ma na utrzymaniu pozwanego oraz dwoje dzieci, które nie są w stanie same się utrzymać, pobierając naukę.

Wobec tego uznał Sąd Apelacyjny, iż pozwani są w stanie ponieść koszty procesu jedynie w wysokości 10000zł, która jest zbliżona do miesięcznych dochodów ich czteroosobowej rodziny.

SSO del. Lucyna Morys – Magiera SSA Mieczysław Brzdąk SSA Anna Bohdziewicz